

Et anstendig arbeidsliv

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

1 mai 2013

Sted

Skien

1 Kjære alle sammen,

Takk for invitasjonen, takk for toget, takk for frammøtet - det er en stor ære å få tale her i dag - og akkurat nå, en særlig stor takk til korpset, vi er oppløftet av musikken og lagarbeidet dere har levert. En særlig applaus til 1. mai-togets musikkanter - gratulerer med dagen!

Det er godt å være tilbake. Sist var 1. mai i 2009. Det var også et valgår, været var litt bedre enn i dag, og vi lå under på meningsmålingene. Men i løpet av 5 måneder mobiliserte vi til tidenes beste valgkamp for Arbeiderpartiet. Vi klarte å få frem skillelinjene i norsk politikk. Vi klarte å tydeliggjøre at valget handlet både om saker og om viktige samfunnsverdier. Vi klarte å mobilisere for en ny rød-grønn seier.

15 Kjære alle sammen, vi har 5 måneder på oss, vi som samles i dag skal lede an i den valgkampen. Vi lar oss inspirere av gode valgresultater her i Skien - og vi skal vinne det valget!

20 I 2009 var 1. mai-atmosfæren preget av finanskrisen. Vi var opptatt av at finanskrisen ville gå over i en økonomisk krise. Det skjedde. Og nå har hjulet rullet videre. Den økonomiske krisen er blitt en sosial krise over store deler av Europa. Ledigheten i Europa har steget med nesten 2 millioner siden i fjor - og over tjue millioner mennesker er uten arbeid. Ungdomsledigheten går fra 20 til
25 rundt 60 prosent.

Kjære venner, dette er ett av vår tids store historiske drama. Det er ikke statistikk. Dette er mennesker. Det er ungdom som mister håp. Det er samfunn som mister retning. Det er nedbygging og tidvis rasering av velferdsgoder.

En dogmatisk økonomisk tilnærming krever at regjering etter regjering kutter i gjeld og underskudd - samtidig - og resultatet er innstramning, fallende aktivitet og økende ledighet. En ond sirkel. Samfunnsverdier stilles på en grunnleggende
35 prøve. I mange land leder den sosiale uroen gir økt fremmedfrykt og rasisme.

Derfor sier vi i dag: 1. mai er dagen for internasjonal solidaritet. Det er dagen for å markere verdier.

40 1. mai handler om å stå opp mot fremmedfrykten, ekstremismen, mistenksomheten og diskrimineringen - kjempe for demokrati, menneskerettigheter og faglige rettigheter - ikke bare i vårt land - men i alle land!

45 Da finanskrisen rammet Norge, møtte vi den med kraftfulle tiltak. Bedre støtteordninger til eksportrettet industri. Vi kom med en krisepakke hvor vi pusset opp skoler, rustet opp jernbane og bygde veier. Vi valgte å ikke spare oss ut av krisen - nettopp for å unngå at ledigheten som spredte seg gjennom Europa, skulle ramme arbeidsfolk i Norge. Vi har så langt lyktes å komme
50 gjennom finanskrisa med Europas laveste ledighet.

Vår evne til å skape og dele, vår forvaltning av naturressursene, vårt tette samarbeid, ikke minst i arbeidslivet, har gitt oss arbeid, velferd og verdiskapning.

55 I dag er Norge en kontrast i et Europa i krise. Også det hører med når det går mot norsk valg - som alltid skal handle både om hvor vi kommer fra og hvor vi skal. Mens ledigheten biter seg fast som en sosial mare i land etter land, har den gått ned i Norge. Mens andre land opplever stagnasjon, har vi siden den rød-
60 grønne regjeringa tok over i 2005 skapt over 340 000 nye arbeidsplasser i Norge.

Høyresiden ironiserte da vi tok over - nå kom utgiftspartiene, nå kom det eksplosiv vekst i offentlig sektor. Hva skjedde? Jo, det er kommet vekst i
65 offentlig sektor; flere lærere, barnehageansatte, nye dyktige folk i helse og omsorgssektoren. Det er vi stolte av. Men 250.000 av de nye jobbene, om lag 2 av 3 - er kommet i privat sektor. Mest i de små og mellomstore bedriftene.

70 Verdensbanken sier Norge er det sjette beste landet i verden å drive bedrift. Vi er
åttende best på konkurransekraft. Vi har flest nye hurtigvoksende bedrifter i
Norden. Og ungene våre er best til å regne i Norden!

340.000 nye jobber etter 8 år med de rød-grønne. Litt under 30.000 nye jobber
75 etter 4 år med Bondevik II. Om dette var et mesterskap så vant vi med
tigangeren - bør ikke det love godt for fire nye år?

Gode resultater forplikter. Det krever sterk rygg til å bære gode tider. Fortsatt
finnes det mange utfordringer hos oss, mye ugjort. Vi er i politikk og
80 samfunnsliv for å få noe gjort, forbedre, komme videre - ikke sette oss tilbake. Vi
må tenke slik - at i dag, nettopp nå, må vi ruste oss for framtiden. Og huske at
det ikke alltid var slik i Norge - som da vi for mer en 120 år siden startet å feire 1.
mai som arbeidernes internasjonale kampdag.

85 Da var Norge en kontrast på en annen måte. Vi var et fattig land. Det var sosial
nød og ingen velferdsstat. Martin Tranmæl, Oscar Torp, Trygve Bratteli og
Einar Gerhardsen og alle pionerene på arbeidsplassene sto i spissen for kravet
om en rettferdig fordeling av ressursene og godene. De hadde visjonen om en
velferdsstat som skulle gi alle de samme mulighetene. Vi skylder dem å huske
90 hva det kostet av slit og kamp; politisk kamp, demokratisk kamp, velferdskamp
og klassekamp.

Arbeid til alle var og er arbeiderbevegelsen viktigste mål. Arbeid gir
enkeltmenneskers frihet og muligheter. Arbeid til alle var avgjørende for at vi
95 klarte å løfte landet vårt fra et fattigsamfunn til et av verdens beste land å bo i.

Vi må alltid minne oss på at vi ikke kan ta lett på denne jobben. Her i Grenland
ser vi med all tydelighet hvordan det som skjer der ute påvirker det som skjer her
hjemme. Eksporttrettet industri er avhengig av en aktiv og forutsigbar
100 næringspolitikk. Flere arbeidsplasser har blitt lagt ned den siste tiden: REC og
SIC er blant de største, og vi hørte nylig om Diplom is. Det er tøffe nyheter.

Dette viser at krisen påvirker oss, og hvor viktig en trygg økonomisk politikk er
for landet. At vi hele tiden må legge til rette for ny bedrifter. At vi må jobbe for
105 å skape nye arbeidsplasser og ny vekst. At vi bygger ny infrastruktur med
jernbane og motorveiinvesteringer som er så viktig for denne regionen. At vi
bygger Eidangerparsellen for tog. Og det siste stykket av firefelt gjennom

Vestfold gikk i gjennom Kongen i statsråd forrige fredag.

110

Nå er det snart sammenhengende firefelt fra Langangen til Oslo og dobbeltspor fra Porsgrunn til Larvik - det er bra for folk, det er bra for næringslivet - det er vinn-vinn!

115 Like viktig er stabil rente og valutapolitikk, god kraftforsyning og ikke minst at staten fortsatt har en aktiv eierskapspolitikk. Og nettopp derfor: Trygg økonomisk styring som skaper grunnlag for arbeid - og en politikk for å skape og dele - det er det viktigste vi kan gjøre i en økonomisk krisetid.

120 Budskapet er det samme som politikken: Arbeid til alle er fortsatt jobb nr. 1!

Og som en kjernedel av dette - arbeid til alle - ligger kampen for et anstendig arbeidsliv. Regjeringen har levert over 30 initiativer for et anstendig arbeidsliv siden 2005. Vi har levert initiativer - og vi har gjennomført dem.

125

- Vi har reversert endringene i arbeidsmiljøloven

- Vi har lagt fram og fulgt opp to handlingsplaner mot sosial dumping - nå legger vi fram en tredje.

- Vi har likestilt skift og turnus.

130 - Vi har innført innsynsrett og solidaransvar.

- Vi har styrket Arbeidstilsynet med over 200 mill, en økning på 40 % siden 2005

- Vi har innført kollektiv søksmålsrett

- Og mye, mye mer.

135

Kjære venner - det er en sak høyresiden trolig er enig i; mye av dette ville aldri skjedd med en høyredominert regjering.

- De stemte mot reversering av arbeidsmiljøloven

140 - De stemte mot solidaransvar

- De stemte mot regionale verneombud

- De stemte mot innsynsrett.

145 Så jeg spør dere - vil vi ha en regjering som er mot alt dette? Tror vi på et mer anstendig arbeidsliv om politikken ledes av partier som ikke bare sier nei til slike tiltak men vil gå inn for å reversere dem? Blir det bedre for norske arbeidsfolk?

Blir det bedre for norske bedrifter?

150 Svaret er nei! Nettopp derfor står det mye på spill 9. september - og nettopp derfor skal vi legge all kraft i å vinne det valget!

Vi har hatt fulle arbeidsdager siden 2005. Lista er lang, la meg bare nevne noe:

- 155
- Vi har for første gang full barnehagedekning til alle
  - Aldri før har norsk kultur fått et løft som under denne regjeringen
  - Aldri før har det vært satset så mye på forskning og samferdsel
  - Aldri før har Helse-Norge behandlet flere pasienter
  - Aldri har det vært tatt større løft for vei, bane og havner.
- 160
- Aldri før har vi hatt et bredere internasjonalt engasjement for fred, sikkerhet og solidaritet.

Men vi vinner ikke valg på hva vi har gjort - vi vinner valg på hva vi vil gjøre. Vi brenner etter å fylle de politiske arbeidsdagene i fire nye år. I årene som kommer vil vi:

- 165
- Vi vil gjøre en god skole enda bedre, skoledagen mer innholdsrik med bedre kvalitet og med flere og bedre utdannede lærere
  - Vi vil skape morgendagens arbeidsplasser gjennom en aktiv næringspolitikk og bygge særlig på det vi er gode på. Vi vil trappe opp satsingen på forskning og nyskaping, også her med økt fokus på områder der vi har særlige fortrinn.
- 170
- Vi vil få til et felles løft på folkehelse - bedre evne til forebygging - for det er bedre å bygge friske barn enn å reparere syke voksne.
  - Vi vil ta i bruk de nye mulighetene for en bedre omsorg slik at folk kan bo hjemme lenger.
- 175
- Vi vil satse på fellesskapets sykehus, det er strategien mot privatisering og kommersialisering av sykehusene - å gjøre de vi har enda bedre!

180 Valget ved høsten blir et retningsvalg. For første gang er alternativet en regjering med et politisk tyngdepunkt til høyre for Høyre. Har dere hørt om det stedet, til høyre for Høyre? Er det der vi vil være, rimer det med våre visjoner for det gode samfunn?

185 Siv Jensen sier det ærlig; vinner Frp regjeringsmakt blir det markedstenking på alle nivåer. Hva betyr det? Hva betyr det for sykehusene - der Frp vil at vi skal

være kunder? Vil vi det? Være kunder når vi er så syke at vi trenger hjelp på sykehus?

190 Nei - vi vil ikke det! Hvis pasientene er kunder, blir jo sykehustjenestene en vare.

For det er jo nettopp dette som er det fine med velferdsstaten - at den ikke er basert på kjøp og salg av varer. Der behandlingen du får fra det offentlige ikke er
195 avhengig av om du har penger eller ikke. For markedet fungerer til mye, men ikke til å styre sykehusene våre. Dette samfunnet - bygget på solidaritet og fellesskapsansvar - dette samfunnet trekkes nå fram av stadig flere som særlig godt rustet til å møte morgendagens utfordringer.

200 Det var ikke alltid slik. Jeg husker for 15 år siden da vi hørte av høyresiden både ute og hjemme at den sosialdemokratiske modellen ikke ville greie seg i den globale økonomien. Vi ble fortalt at staten var for stor. At skattene var for høye. At fagforeningene var for sterke. Det var for vanskelig å si opp folk. Omstillingen gikk for sakte. Enerne var for få.

205 Men hva skjedde da finanskrisen kom? Jo, en sterk offentlig sektor med gode velferdsordninger stimulerer til nyskapning. Trygg økonomisk politikk gir trygge arbeidsplasser og en utdannet befolkning. Vi så styrken i en fagbevegelse som både forsvaret arbeidsfolk og tar bredt samfunnsansvar. Vi så at den
210 nordiske modellen fungerte da den ble testet - i en ny tid.

Tenk - nå kommer de fra alle verdens hjørner for å studere noe så rotekte norsk som trepartsamarbeidet. Derfor overrasker det ikke Høyre og Frp ønsker å ta eierskap til den nordiske modellen. Men det lyder hult.

215 Markedstenking på alle nivåer, sier Siv Jensen - som ved siste valg la til: at "FRPs politiske løsninger er så annerledes i forhold til hvordan Norge styres i dag, at det vil kreve en total endring av dagens situasjon".

220 Ærlig tale, men er det dit vi vil? Til et samfunn der fremskritt måles i størrelsen på skattekutt?

Vi vet bedre. De store skattelettelsenes rette navn er velferdskutt. Og samfunn som kutter velferden skaper ikke mer, viser ikke mer omsorg, løfter ikke bedre i

flokk. Derfor er det ikke dit vi vil ta Norge.

Kjære venner,

230 Det er mye vi ikke vet om hvordan politikken blir i krysningen mellom Høyre og Frp. Det gir grunn til uro. Men, det som gir enda større grunn til uro er det vi allerede vet! På mitt ansvarsområde vet vi en del.

De vil at det offentlige skal finansiere sykehus eid av kommersielle internasjonale konsern, de vil ta penger fra sykehusenes ramme og bruke dem til å betale
235 oppstart av private klinikker. Det er vi i mot. Det svekker fellesskapets sykehus. Det vil føre til dårligere kvalitet, splitte fagmiljøer, økt byråkratisering og økt sentralisering.

Vårt svar er annerledes.

240

Når vi ser en mangel ved et sykehus, så vil vi forbedre sykehuset, ikke peke på de private. Når vi ser en mangel i eldreomsorgen så vil vi ruste den opp, ikke sette ut på anbud. Gjerne i samarbeid med ideelle og frivillige. Men ikke gjennom å
245 sette alt ut på anbud - der den eneste veien til marginer er å tukle med de ansattes pensjoner og rettigheter.

Derfor er vi tydelige:

Vi vil ikke ha en omsorgspolitik som er basert på markedstenkning på alle
250 nivåer. Vi vil ikke at offentlige sykehus skal subsidiere kommersielle klinikker. Og vi sier nei en til helse og omsorgspolitik som tenker profitt for de private framfor pasientens beste.

Vi sier nei, fordi vi sier ja til noe som er viktigere og bedre:

255

For de eldre vil vi bygge ut omsorg og pleie til de som trenger det. Men morgendagens eldre er mangfold i full utfoldelse. Da må vi ha mer mangfold i våre tilbud. Fra litt tilrettelegging for å bo hjemme lenger - til den omsorgen du trenger om du har demens og trenger dagtilbud eller fulltidspleie. Vi vil ta i bruk
260 ny velferdsteknologi som kan gi enklere og tryggere hverdag. Vi vil dele de gode erfaringene - som de som gjøres i Skien ved å bruke musikk i omsorgen for demente.

265 Vi har god grunn til å ha store ambisjoner for våre sykehus. Nordmenn er enige
- de verdsetter sykehusene - og innsatsen til de over 100.000 som jobber der.
Mellom 80 og 90 prosent av oss er fornøyde.

Vi vil:

270

- Sikre alle like gode tilbud i hele vårt langstrakte land.
- Få til raskere diagnose.
- Få ned ventetidene.
- Styrke heltidskulturen.

275

- Bedre akuttmottak.
- Innføre nye metoder og medisiner.
- Bli kvitt unødig byråkrati.
- Få til lengre åpningstider.
- Innføre elektronisk journal.

280

- Styrke pasientsikkerheten.
- Stille krav om bedre ledelse.

285

Dette er vårt svar på markedstenkningen til Høyre og Frp som svekker sykehusene, og som blir dyrere for samfunnet fordi sykehusene skal betale deler av de privates profitt.

Kjære venner,

Trygve Bratteli sa i en av sine 1. mai taler at "i dag tenker vi på dem som ingen frihet har, som kjemper for å vinne den".

290

Bratteli visste hva han snakket om. Han var nær ved å betale den høyeste prisen for sin innsats for friheten. Rundt om i verden har vi mange kjemper en kamp for demokrati og menneskeverd. Vi har ikke lov til å glemme dem som barna i Syria som ser at en fremtid legges i ruiner

295

300

Og la oss huske dette: vi må ikke glemme palestinerens situasjon, i en region der den arabiske våren mange steder er gått over i kald høst. Israelere og palestinere fortjener å leve i fred. Israel og Palestina fortjener å få hverandre som fredelige naboer. Dessverre står fredsprosessen i stampe. På bakken går utviklingen i gal retning. Israel vil ytterligere utvide bosettingene i Øst-Jerusalem. Dette undergraver det internasjonale samfunns forsøk på å gjenoppta forhandlingene om en fredsløsning. Det er i ferd med å gjøre tostatsløsningen enda vanskeligere,

om ikke fysisk umulig.

305

Vi tar avstand fra utvidelsen av bosettinger på okkupert område. Det er ulovlig, i strid med folkeretten og det alvorligste hinderet for en tostatsløsning. Muren må rives. Bygging av ulovlige bosettinger må opphøre. Forhandlingene må gjenopptas. Palestinerne må få sin egen stat!

310

Kjære venner,

Sommeren 1913 begynte arbeidet på Bratsbergbanen, Notodden-Hjuksebø-Nordagutu-Skien-Porsgrunn. Banen markerte en start på industrialiseringen av Telemark. Samme år ble Skien og Omegn Faglige Samorganisasjon stiftet og vi
315 kan derfor si at LO i Grenland feirer 100 år i år. Gratulerer med jubileet.

I år feirer vi også at det er 100 år siden kvinner fikk stemmerett i Norge. Det var en lang kamp - drevet frem av kvinner selv. Det begynte med streiken til fyrstikkarbeiderne i Oslo i 1889. Streiken skulle bli et symbol for de to store
320 frigjøringskampene i norsk historie: Frihet for arbeiderklassen. Og frihet for kvinner. Fyrstikkarbeiderne streiket for nedsettelse av arbeidstiden fra 13,5 til tolv timer, men de streiket også for retten til vask, såpe og håndkle. De streiket for bedre sanitære forhold.

325 Som helseminister i 2013 blir jeg grepet av dette bildet; den faglige og politiske arbeiderbevegelsen satte folkehelse på dagsorden for over 100 år siden. De krevde at fellesskapet skulle ta ansvar. For å motvirke sosiale forskjeller. For å gjøre gode valg virkelige og tilgjengelige for alle.

330 Nå skal vi mobilisere for folkehelse i en ny tid. Våre utfordringer møter vi nå fra de ikke-smittsomme sykdommene. Psykiske problemer. Konsekvens av stillesitting. Høyresiden sier at helse - det er ditt eget valg. Punktum. Ja, det er egne valg, eget ansvar. Men det er noe mer. For det finnes et samfunn, ikke bare individer.

335

Din helse er ditt ansvar. Men alles helse er også alles ansvar.

Vi vil styrke skolehelsetjenesten og helsestasjonene for å motvirke frafall, og for å ruste oss til å hjelpe tidlig de som sliter psykisk. Vi vil ha fysisk aktivitet i skolen -
340 hver dag. Det er bra for helsa, og det er bra for læring. Vi vil arbeide for sunne måltid på skolene. Det er bra for helsa, og det bra for læring.

345 Evnen til å forebygge - det er et samfunnsansvar! Det er bedre å bygge friske barn enn å reparere syke voksne.

Kjære venner,
Valget til høsten er et verdivalg.

350 Et valg der vi velger mellom fellesskapets løsninger eller privatisering. Der vi velger mellom skattelette til de rikeste eller bygging av velferdsstaten. Der velferdsstaten sikrer at alle behandles som mennesker og ikke som kunder.

Gratulerer så mye med dagen!

355

Kilde
www.regjeringen.no

Emner
1. mai-tale, Arbeiderbevegelsen, Arbeiderpartiet, Arbeidsliv, Arbeidsløshet, Valg

360

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/et-anstendig-arbeidsliv>

365

370

375

380